

Förstudierapport inom Litteratur 2019

23.2-7606-19

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	4
3 Föregående upphandling	8
4 Nuvarande ramavtal	9
5 Information om ramavtalen	13
6 Offentlig sektors behov.....	14
7 Marknadsundersökning	23
8 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd.....	29
9 Hållbarhet	30
10 Säkerhet och SUA.....	33
11 Dataskyddsförordningen.....	34
12 E-handel	35
13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling.....	36
14 Slutsatser	37
15 Källförteckning.....	38

1 Sammanfattning

Det nuvarande ramavtalet för Litteratur – tryckta böcker löper ut den 28 februari 2021. Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet har initierat en förstudie för att utreda om en ny upphandling ska genomföras.

Informationsinhämtning har skett genom en enkät som skickats ut till 243 avropsberättigade myndigheter. Därefter har projektgruppen haft ett referensgruppsmöte där representanter från nio olika myndigheter deltog. Marknadsanalysen har skett i form av leverantörmöten med de företag som idag är ramavtalsleverantörer. Dessutom har ett möte genomförts med en branschorganisation. Behovs- och marknadsanalysen finns sammanfattad i denna rapport.

Med hänsyn taget till det som har framkommit vid arbetet med förstudien finner projektgruppen att det finns ett behov av ett statligt ramavtal inom området och rekommenderar att en upphandling genomförs.

Förstudierapporten framtagen av:

Birgitta Engström och Lisa Sundberg

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Kammarkollegiet och omfattar Litteratur – tryckta böcker.

Kammarkollegiet har ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att myndigheten har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Mål med förstudien

Syftet med förstudien är att samla information och kunskap om pågående utveckling inom ramavtalsområdet, samt om vilka behov som myndigheterna har. Förstudien ska även belysa hur upphandlingen kan genomföras och därmed ge underlag till såväl upphandlingsstrategin som kommande upphandlingsdokument. I sammanhanget ska särskilt beaktas att ramavtalen ska vara lätta att avropa från, i vilken uträkning det kommer krävas stöd från ramavtalsförvaltningen samt eventuellt samspel med leverantörsmarknaden gällande förändringar i upplägg, kravställning etc.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

Syftet med förstudierapporten har inte varit att ta fram en kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå. Förstudierapporten beskriver nuläge och erfarenheter av användningen av ramavtalen inom området. Den innehåller avropande myndigheters och leverantörers synpunkter på det nuvarande ramavtalet samt deras förslag rörande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Därtill innefattar förstudierapporten en analys av myndigheters behov och marknadens utbud.

Ramavtalen inom detta område kan i dag användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten. Kommuner och landsting har således inte rätt att avropa från de statliga ramavtalen på detta område.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig i första hand till följande målgrupper.

- Berörda personer inom Kammarkollegiet.
- Beställare, upphandlare, inköpare och övriga anställda eller verksamma i statliga myndigheter som använder våra ramavtal, samt de som inte gör det idag.
- Leverantörer – nuvarande och potentiella ramavtalsleverantörer till Kammarkollegiet.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Kammarkollegiets projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv,
- detaljerad planering, dvs. en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter,
- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten,
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring.

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropande myndigheter innehållande frågor kopplade till det nuvarande ramavtalet och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling. Därtill har en referensgrupp med deltagare från olika avropande myndigheter deltagit i förstudien och bidragit med värdefull information och synpunkter.

Vidare har projektgruppen haft möten med leverantörer och en branschorganisation för att få deras syn på såväl det nuvarande ramavtalet som branschen och dess utveckling.

Möte har hållits med ansvarig ramavtalsförvaltare från Kammarkollegiet.

Det kommer att göras en samlad bedömning av all information som inkommer i förstudien för att på så sätt undersöka hur en upphandling ska utformas på bästa sätt. Det kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

2.6 Definitioner och förklaringar

I förstudien förekommer ett antal begrepp som används i branschen. Dessutom har ett antal andra begrepp som är bra att känna till, med hänsyn till den kommande upphandlingen, definierats och förklarats. Se begrepp nedan:

Digital litteratur

Med digital litteratur avses ljud- och e-böcker.

F-pris (Förlagspris) Med F-pris avses förlagspris, dvs. det pris om lämnas av förlag till återförsäljare för litteratur utgiven i Sverige.

L-pris (Listpris)

Med L-pris avses listpris, dvs. det pris som förlag rekommenderar som försäljningspris för litteratur utgiven utomlands.

Print- on-demand, POD, (Beställtryck)

Print on demand är en tryckeriteknik och process i förlagsbranschen som innebär att nya exemplar av en bok, noter, eller andra dokument, trycks först då förlaget får en order. Metoden innebär att förlaget inte har några kostnader för lagerhållning, eftersom böckerna trycks först då det kommer in en beställning till förlaget. ¹

Punch-Outlösningar/system

En lösning där myndighetens egna inköpssystem byggts ihop med leverantörens försäljningssystem.

Stående order

En stående order innebär att ramavtalsleverantören bevakar utgivningen och levererar nästa utgåva så snart den kommit från tryckeriet/förlaget. Varje utskick faktureras i efterhand, precis som vid en vanlig beställning, men myndigheten behöver inte hålla reda på vilka nya publikationer som ges ut.

Utrustad bok

Enligt nuvarande ramavtal ska leverantörer för Svensk litteratur och Utländsk litteratur kunna leverera böcker med följande utrustning:

1. Plastning
2. Övrig utrustning, i övrig utrustning ingår följande:
 - RFID
 - Streckkod
 - Annan stöldskyddsetikett
 - Egen etikett (applicering av avropande myndighets egen etikett på en inköpt bok, inte kostnaden för själva etiketten)

¹ <https://it-ord.idg.se/ord/bestalltryck/> (hämtat 2020-02-05).

- Ryggetikett

3 Föregående upphandling

3.1 Upphandlingsform och tidpunkter för anbudsgivning och tilldelning

Den föregående upphandlingen genomfördes enligt ett öppet förfarande och som tilldelningsgrund användes lägsta pris. Upphandlingsdokumentet publicerades den 2016-05-25 och sista anbudsdag var den 2016-07-04. Ramavtalen började gälla från och med den 2017-03-01.

3.2 Upphandlingens omfattning

Upphandlingen omfattade tryckt litteratur i nedanstående tre anbudsområden:

- A. Svensk litteratur exkl. juridisk litteratur (nedan Svensk litteratur).
- B. Utländsk litteratur exkl. juridisk litteratur (nedan Utländsk litteratur).
- C. Juridisk litteratur.

Med Svensk litteratur menas litteratur utgiven i Sverige och med Utländsk litteratur menas litteratur utgiven utomlands.

4 Nuvarande ramavtal

4.1 Avtalens löptid

Ramavtalen, som började gälla från den 2017-03-01, gäller till och med den 2021-02-28.

4.2 Antagna ramavtalsleverantörer

Följande ramavtalsleverantörer antogs:

- Adlibris Aktiebolag (nedan Adlibris)
- Bokus AB (nedan Bokus)
- F. Delbanco GmbH & Co. KG (nedan Delbanco)
- Jure AB (nedan Jure)

Alla ramavtalsleverantörer förutom Adlibris tillhör kategorierna små eller medelstora företag.

4.3 Total omsättning på ramavtalet

Nedan redovisas omsättningsstatistik avseende 2017-03-01 t.o.m. 2019-06-30, respektive ramavtalsstatistik per avtalsområde för 2017 och 2018. Statistiken baseras på uppgifter från de fyra ramavtalsleverantörerna.

Total omsättning på ramavtalet per år i TSEK

2017	2018	2019 Q1-Q2
51 445	87 527	50 480

Total omsättning per ramavtalsleverantör, kvartal och år i SEK

2017	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4	Totalt per leverantör och år
Adlibris.		5 946 000	5 914 000	7 413 000	19 273 000
Bokus		8 065 000	9 190 000	11 267 000	28 522 000
Delbanco		58 095	59 365	116 679	234 139
Jure		1 310 000	597 000	1 743 000	3 650 000
Totalt SEK/år					51 679 139

2018	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4	Totalt
Adlibris.	8 545 000	5 407 000	5 882 000	7 857 000	27 691 000
Bokus	20 101 000		19 863 000	12 400 000	52 364 000
Delbanco	313 767	437 557	228 381	358 521	1 338 226
Jure	1 287 000	2 327 000	889 000	1 395 000	5 898 000
Totalt SEK/år					87 291 226

2019	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4	Totalt
Adlibris.	8 337 000	6 196 000			14 533 000
Bokus	20 452 000	11 378 000			31 830 000
Delbanco	297 220	585 809			883 029
Jure	2 004 000	1 231 000			3 235 000
Totalt SEK/år					50 481 029

Omsättning per avtalsområde**A. Svensk litteratur**

2017 fakturerat belopp (SEK)	2018 fakturerat belopp (SEK)	Antal utrustade böcker 2017 (st.)	Antal utrustade böcker 2018 (st.)
35 127 137	32 330 349	17 121	15 186

B. Utländsk litteratur

2017 fakturerat belopp (SEK)	2018 fakturerat belopp (SEK)	Antal utrustade böcker 2017 (st.)	Antal utrustade böcker 2018 (st.)
28 836 575	32 079 249	15 326	15 656

C. Juridisk litteratur

2017 fakturerat belopp (SEK)	2018 fakturerat belopp (SEK)	Antal utrustade böcker 2017 (st.)	Antal utrustade böcker 2018 (st.)
20 083 456	27 125 391	8 855	11 300

4.4 Förvaltning av ramavtalet

Ramavtalet förvaltas av enheten för ramavtalsförvaltning vid Kammarkollegiet.

4.4.1 Synpunkter och erfarenheter från förvaltningen

Ansvarig ramavtalsförvaltare har ställt samman en förvaltningsrapport innehållande erfarenheter från förvaltningen av ramavtalet samt förslag och synpunkter inför kommande upphandling, se nedan.

- Vid avtalsuppföljning konstaterades att en av leverantörerna inte uppfyllde kravet i ramavtalet på att ha en uppkoppling, i enighet med SFTI Svehandel, från de avropsberättigades e-handelssystem mot sin webbutik (en s. k Punch-Out-lösning) enligt 5.2.2 UD. Det var fråga om ett väsentligt avtalsbrott. Som påföljd utgick vite om 25 000 kr i enlighet med 9.17.4 UD. Leverantören rättade sina fel inom utsatt tid.
- Det har inkommit synpunkter från avropande myndigheter om att rabattkuponger medföljer beställningar i bokpaketen.
- Det finns återkommande synpunkter på att Jure, som är specialiserad inom juridisk litteratur, ligger längst ner i rangordningen inom C. Juridisk litteratur.
- Synpunkter på kravet att litteratur ska vara utgiven i visst land för att inbegripas i respektive avtalsområde (gäller område A. Svensk litteratur och B. Utländsk litteratur).
- Fakturahantering av leverantörer genom Klarna (Adlibris) respektive Arvato Finans AB (Bokus) – svårighet matcha debet och kreditfakturer .
- Önskemål har framställts om att kravställa sökfunktion/funktionalitet på webbshop.

5 Information om ramavtalen

Information om ramavtalen förmedlas på www.avropa.se. Där publiceras bl.a. listor över ramavtalsleverantörer och avropsberättigade myndigheter, avtalsdokument, avropsmallar, samt vägledningar med stöd för avropsberättigande myndigheter vid avrop.

Kammarkollegiet genomför också regelbundet olika typer av seminarier kopplat till respektive ramavtalsområde, två så kallade Avropadagar riktade till myndigheter och tre leverantörsdagar fördelat på leverantörer inom IT-och telekom, resebranschen samt övriga varor och tjänster. Därutöver ges vägledning och stöd i samband med bl.a. avrop från ramavtalen via såväl mail som telefon.

6 Offentlig sektors behov

6.1 Inledning

För att kartlägga behovet inom offentlig sektor gällande det aktuella ramavtalsområdet samt fånga in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts dels en enkätundersökning dels ett referensgruppsmöte med bl.a. deltagare från de myndigheter som i enkäten anmält sitt intresse för att ingå i referensgruppen.

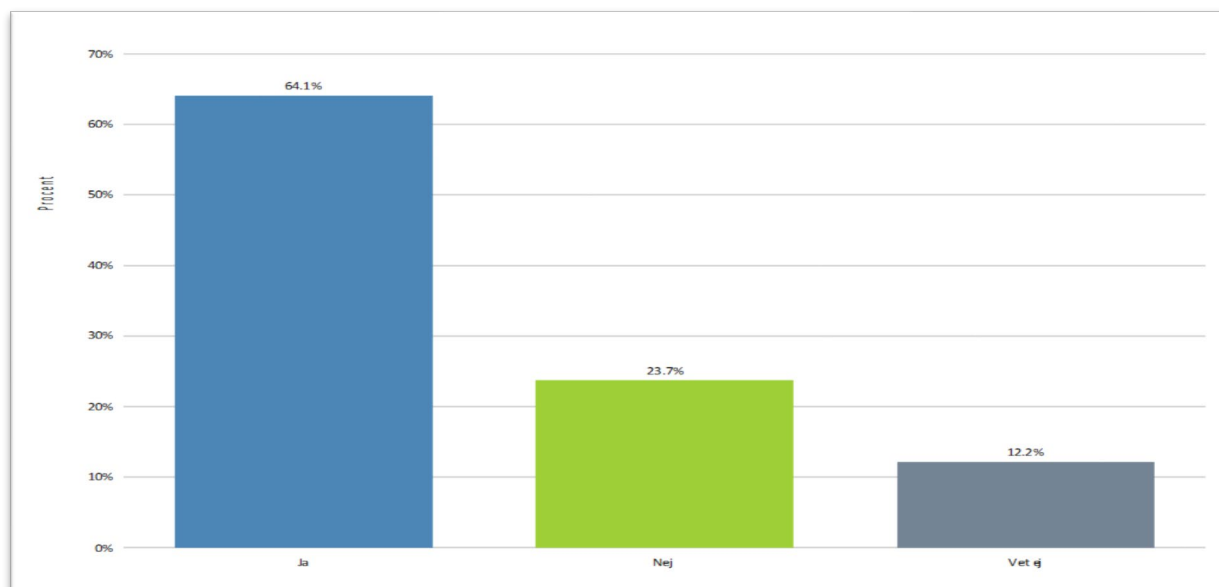
6.2 Myndighetsenkät

En enkät gick ut till 243 avropsberättigade myndigheter. Enkäten besvarades av 156 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på 64 procent.

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av samt önskemål kring litteratur, tryckta böcker inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

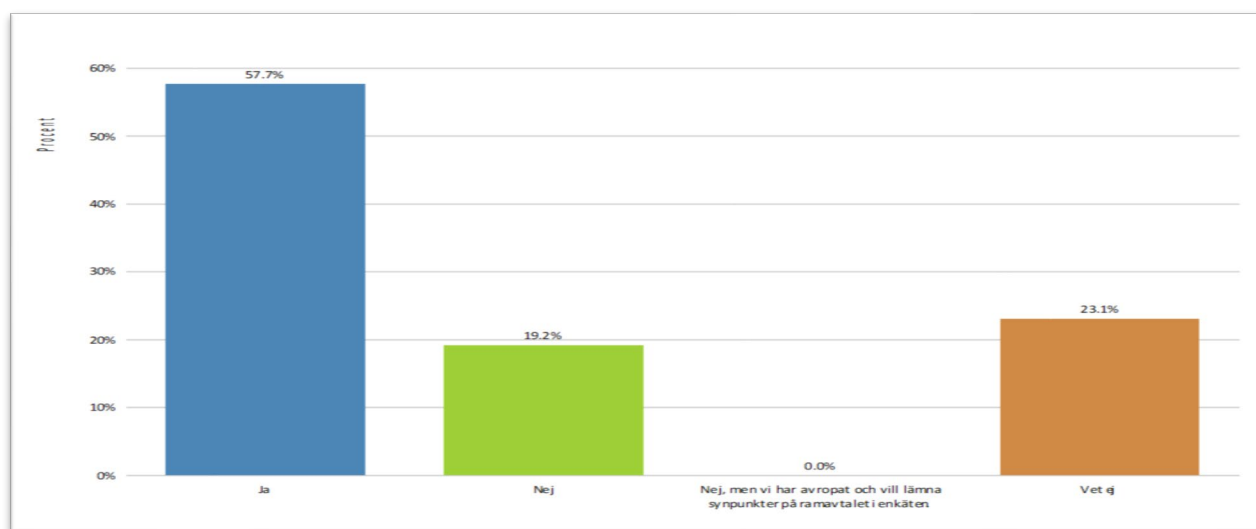
Redovisning av myndighetsenkät

6.2.1 Har myndigheten avropat från det statliga ramavtalet för Litteratur (tryckta böcker)?

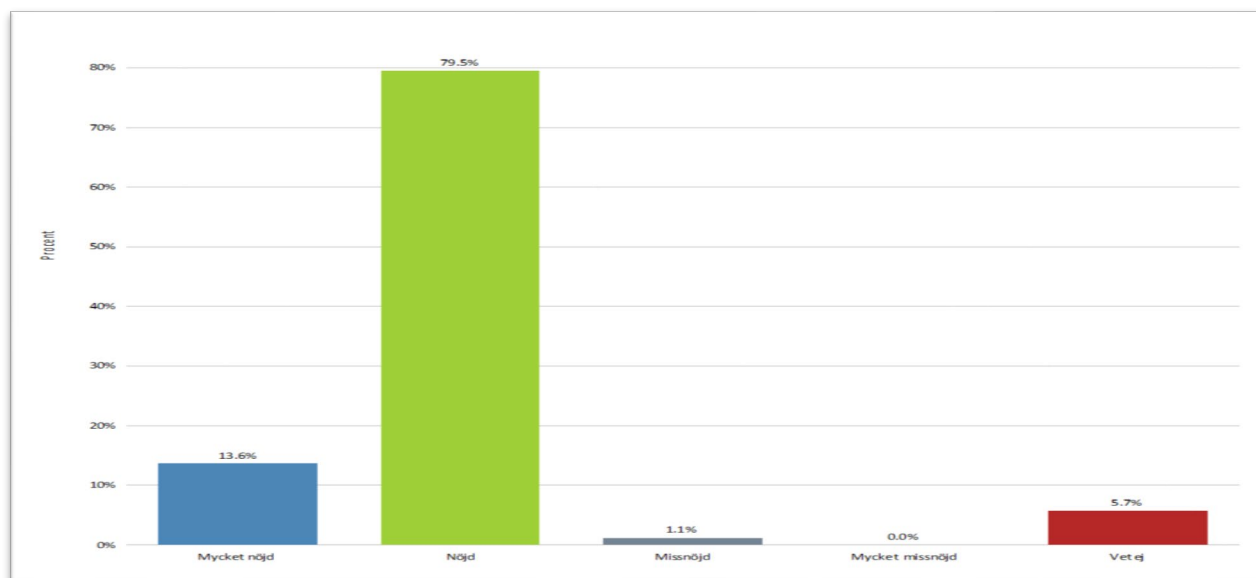
Drygt 64 procent av respondenterna har använt det statliga ramavtalet för Litteratur tryckta böcker. Knappt 24 procent anger att de inte har använt ramavtalet och anledningarna till det är främst att de inte har något behov eller att de endast har ett mindre behov och därför har direktupphandlat. 16 procent anger att de har gjort en egen upphandling inom området och 5,4 procent saknade kännedom om ramavtalet.

6.2.2 Planerar myndigheten att i framtiden avropa från det statliga ramavtalet Litteratur?

Knappt 60 procent av respondenterna anger att de i framtiden planerar att använda ramavtalet. Drygt 19 procent anger att de inte kommer att använda ramavtalet och drygt 23 procent har svarat "Vet ej".

6.2.3 Hur nöjda är ni med befintligt ramavtal?

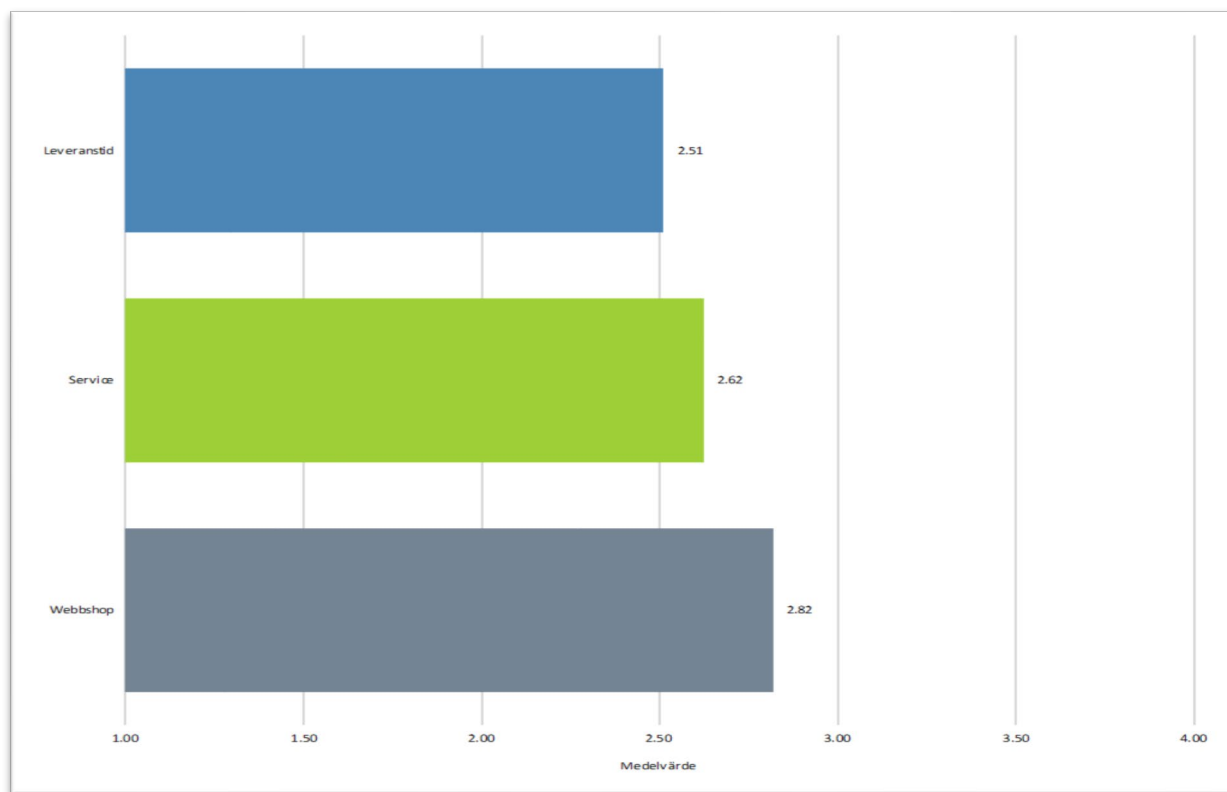
Ca 93 procent av respondenterna anger att de är nöjda eller mycket nöjda med befintligt ramavtal. Endast en procent har svarat att de är missnöjda med befintligt ramavtal.

I fritext anger respondenterna att de upplever att produktutbudet på ramavtalet fyller myndighetens behov och att leverantören oftast kan leverera det som efterfrågas till bra priser.

6.2.4 Avrop

46,6 procent av respondenterna anger att de någon gång har behövt frånga ramavtalets rangordning vid avrop. Drygt 27 procent anger att de inte har behövt frånga rangordningen och drygt 26 procent har svarat "Vet ej". Anledningarna till varför respondenterna har frångått rangordning är framförallt att efterfrågad litteratur inte har funnits tillgänglig hos den leverantör som är rangordnad som nummer ett inom aktuellt område. Andra orsaker är att det har varit alltför långa leveranstider eller att boken har funnits billigare hos andra leverantörer.

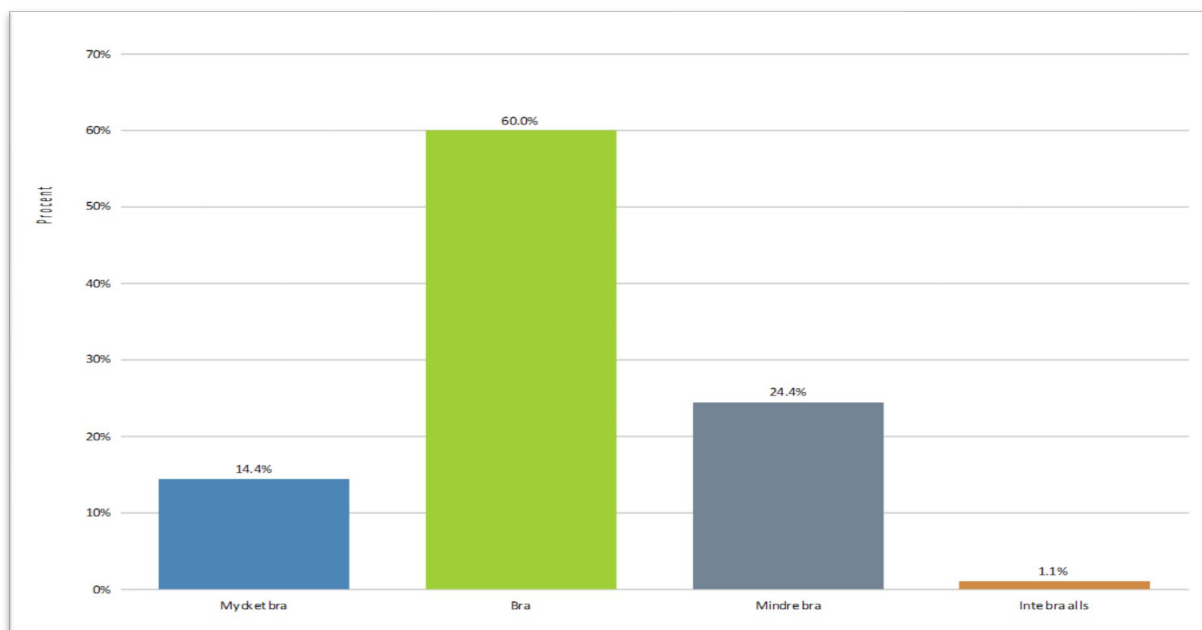
6.2.5 Hur nöjda är ni med nedanstående vad gäller avrop?

Respondenterna är i huvudsak nöjda med ramavtalet avseende leveranstider, service och webbshop. Drygt 80 procent av respondenterna har svarat att de upplever leveranstiderna Bra, Mycket bra eller Utmärkt. Knappt 9 procent har svarat "Ej godkänd" avseende frågan om leveranstider.

På respektive fråga om service och webbshop har drygt 83 procent av respondenterna svarat att de upplever servicen som Bra, Mycket bra eller Utmärkt. Endast 1,1 procent har svarat "Ej godkänd" avseende servicen.

6.2.6 Vad anser ni om uppdelningen på nuvarande ramavtal (svensk litteratur, utländsk litteratur och juridisk litteratur)?

74 procent av respondenterna är nöjda eller mycket nöjda med indelningen på befintligt ramavtal. Synpunkterna på nuvarande indelning avser till största del ifall en indelning överhuvudtaget behövs, då det kan upplevas krångligt att beställa från flera leverantörer beroende på om boken är utgiven i Sverige, utomlands eller tillhör den juridiska litteraturen.

6.2.7 Produkt- och tjänsteutbud

83 procent av respondenterna är nöjda med produktutbudet på befintligt ramavtal. Det som saknas är enligt enkätresultatet äldre litteratur och utländsk litteratur på andra språk än engelska såsom t.ex. de övriga nordiska språken. Till viss del saknas även specifika ämnen, främst inom utländsk litteratur och e-böcker.

Avseende tjänsteutbudet efterfrågar respondenterna främst snabbare ärendehantering i kundtjänsten samt bättre efterlevnad av avtalade leveranstider.

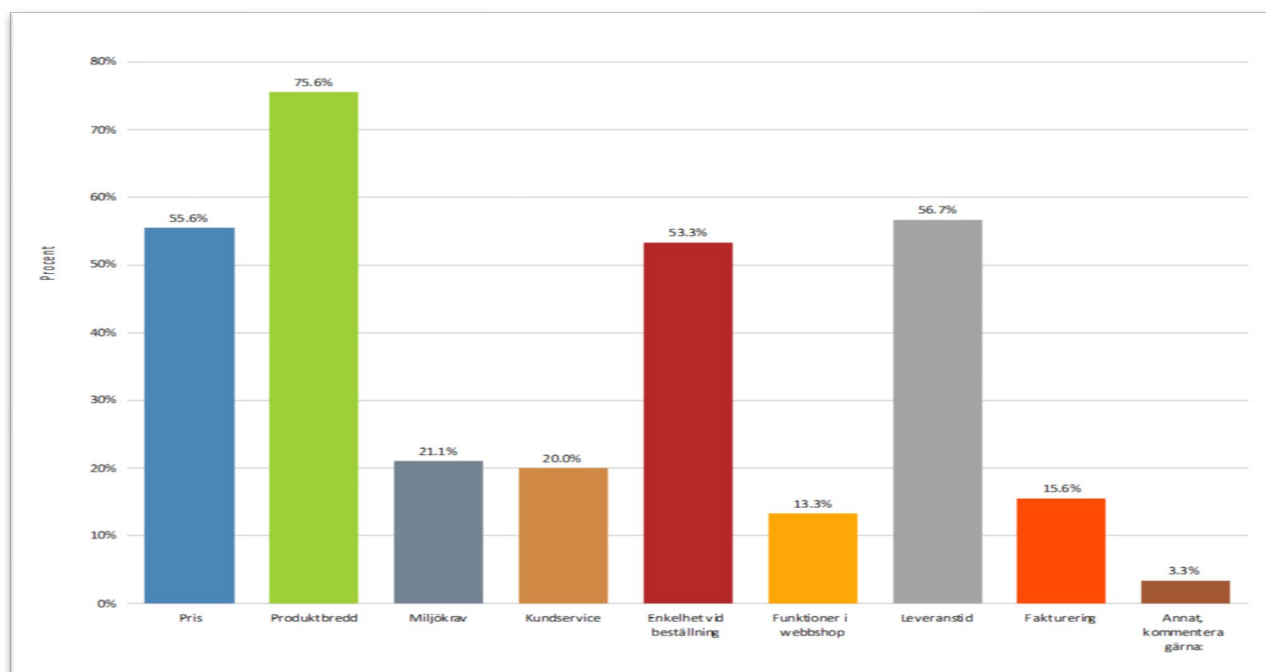
6.2.8 Utrustade böcker

13,6 procent av respondenterna anger att de har behov av utrustade böcker. 100 procent av de som har behov av utrustade böcker anger att de har behov av plastning. 45,5 procent anger även ett behov av streckodsmärkning.

6.2.9 Vilka är det viktigaste och mest relevanta kravet/utvärderingskriterierna som kan ställas vid en kommande upphandling av Litteratur – tryckta böcker? (flera val är möjligt)

Respondenterna anser att följande krav/utvärderingskriterier är de viktigaste och mest relevanta, i fallande ordning:

• Produktbredd	75,6 %
• Leveranstid	56,7 %
• Pris	55,6 %
• Enkelhet vid beställning	53,3 %
• Miljökrav	21,1 %
• Kundservice	20 %
• Fakturering	15,6 %
• Funktioner i webbshop	13,3 %

Produktbredd, leveranstider, pris och enkelhet vid beställning anser respondenterna är de mest relevanta kraven/utvärderingskriterier vid en kommande upphandling av Litteratur. Miljökrav, kundservice, fakturering och funktioner i webbshop är andra krav eller kriterier som anses relativt viktiga.

6.2.10 Sammanfattning av myndighetsenkät

I huvudsak är myndigheterna nöjda med ramavtalet Litteratur – tryckta böcker. Efterfrågan är relativt stor och ramavtalet används av många myndigheter. Ca 60 procent av respondenterna anger att de i framtiden avser att använda ramavtalet.

Myndigheterna är i huvudsak nöjda med indelningen i svensk, utländsk och juridisk litteratur. Dock anses det ibland lite krångligt att behöva avropa från flera olika leverantörer på grund av leverantörerna är rangordnade olika i de olika delarna. Det är önskvärt med ramavtal som är lätt att avropa ifrån, rangordning är därför att föredra. Det är även önskvärt med leverantörer som kan tillhandahålla ett brett produktutbud och håller avtalade leveranstider.

En del myndigheter anser att ramavtalet saknar äldre litteratur samt utländsk litteratur på andra språk än engelska.

Nästan 10 procent anser att leverantörerna har svårt att hålla avtalade leveranstider.

Det är endast en minde del som har behov av utrustade böcker men av dessa har samtliga behov av inplastning. Det finns även ett behov av streckodsmärkning.

6.3 Referensgruppsmöte med myndigheter

De myndigheter som i enkäten, via avropa.se eller på annat sätt anmält intresse att medverka i referensgruppen bjöds in till ett möte på Kammarkollegiet.

Syftet med referensgruppsmötet var att, som ett komplement till enkäten, på ett fördjupat plan ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

Redovisning av referensgruppsmöte

Referensgruppsmötet hölls i grupp en heldag i Kammarkollegiets lokaler. Sammanlagt deltog nio personer från nio avropsberättigade myndigheter på mötet. Representanterna från respektive myndighet fick möjlighet att ytterligare kommentera och tillsammans diskutera de frågeställningar som presenterats i enkäten. Nedan följer en kortare sammanställning av de viktigaste frågorna som diskuterades under dagen.

6.3.1 Anbudsområden

Utifrån frågeställningen anbudsområden diskuterade referensgruppen huruvida en annan indelning i anbudsområden skulle vara lämpligare. I huvudsak anser referensgruppen att befintlig uppdelning i anbudsområden fungerar relativt bra. En nackdel med att ha flera anbudsområden istället för ett enda är att det ibland upplevs omständligt att vid avrop behöva skicka beställningar till olika leverantörer beroende av bokens utgivningsland eller om den ingår i delen juridisk litteratur eller inte. En annan svårighet att ta hänsyn till är

att det kan vara svårt att veta vart en specifik bok är utgiven då svenska böcker kan vara utgivna utomlands och vice versa. Fördelen med flera anbudsområden är att det ökar möjligheten få in utländska leverantörer eller leverantörer med särskild juridisk kompetens på ramavtalet.

I och med att lärosätena ofta har ett särskilt behov av litteratur är de viktiga beställare på ramavtalet. Delar av referensgruppen föreslog därför att ett eventuellt kommande ramavtal skulle kunna delas upp utifrån myndigheternas behov, det vill säga ett område för lärosäten och ett för övriga statliga myndigheter.

6.3.2 Specialbeställningar

När en bok inte finns i leverantörernas ordinarie sortiment behöver myndigheterna ibland göra en specialbeställning. Eftersom specialbeställningar kräver mer manuellt arbete och ofta även har andra inköpspriser är de kostsammare för leverantören än beställningar från ordinarie sortiment. I och med redan avtalade priser har leverantörerna liten möjlighet att täcka dessa extra kostnader. Referensgruppens uppfattning är att de flesta ramavtalsleverantörer inte vill, eller kan tillhandahålla specialbeställningar utan att det är de leverantörer som är rangordnade sist i delområde utländsk litteratur och juridisk litteratur som får omhänderta dessa. Specialbeställningar kräver ofta även en kompetens utöver bassortimentet hos leverantörens kundtjänst. Med anledning av detta diskuterade referensgruppen om det kan finnas behov av ett särskilt anbudsområde för specialbeställningar, med leverantörer som innehar specialistkompetens, samt en annan prissättning för denna typ av beställningar.

6.3.3 Produktutbud

Referensgruppen är i huvudsak nöjd med ramavtalsleverantörernas produktutbud. Ibland kan det vara svårt att få tag på litteratur på andra språk än engelska och nordiska språk (juridisk litteratur undantaget).

6.3.4 Avropsordning

Referensgruppen är överens om att ett ramavtal för litteratur ska vara enkelt och smidigt att avropa ifrån och att avrop genom rangordning därför lämpar sig väl.

6.3.5 Leveranstider

Referensgruppen upplever att framförallt två av ramavtalsleverantörerna har fått svårare att leverera inom avtalad leveranstid. Referensgruppen upplever även att samma ramavtalsleverantörer har svårt att hantera kundtjänstärenden inom reglerad tid och att svar ibland uteblir helt.

6.4 Sammanfattning av referensgruppsmöte

Nedan följer en kort sammanfattning över vad som diskuterades under referensgruppsmötet.

- Myndigheterna är i huvudsak nöjda med ramavtalet.
- Avrop genom rangordning är den mest lämpade avropsordningen för detta ramavtal.
- Myndigheterna är i huvudsak nöjda med produktutbudet, men upplever att det kan vara svårt att få tag på äldre litteratur samt utländsk litteratur på andra språk än engelska.
- Några av ramavtalsleverantörerna har svårt att leverera beställningar samt besvara kundtjänstärenden inom avtalad tid.
- Endast två ramavtalsleverantörer tillhandahåller, de för ramavtalsleverantören mer kostsamma, specialbeställningarna.

7 Marknadsundersökning

7.1 Inledning

För att kartlägga marknadens utbud inom det aktuella ramavtalsområdet och fånga in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts möten med nuvarande ramavtalsleverantörer och med en branschorganisation.

7.2 Marknaden

Det är en förhållandevis liten marknad med ett mindre antal återförsäljare. Utvecklingen går alltmer från tryckt litteratur till digital litteratur. För universitet och lärosäten är efterfrågan störst på digital litteratur - uppskattningsvis 80-85 procent av inköpen.

Det är fri prissättning på tryckt litteratur i Sverige till skillnad från i Tyskland och Norge som har fasta priser. Branschen är prispressad. Beställning, tryck och distribution av tryckt litteratur sker via mellanhand.

Leverantörerna på ramavtalet bedömer att de har ett personuppgiftsansvar.

7.3 Möten med leverantörer

7.3.1 Om leverantörmöten

Projektgruppen har hållit enskilda möten med representanter för respektive ramavtalsleverantör enligt en i förväg fastställd agenda.

Redovisning av leverantörmöten

Nedan redovisas en sammanfattning över de viktigaste frågorna som diskuterades vid leverantörmötena.

7.3.2 Synpunkter på nuvarande ramavtal

De leverantörer som har högst omsättning på ramavtalet är mest positiva till det nuvarande ramavtalet. De leverantörer som ligger lägre ner i rangordningen är mer negativt inställda då de får kostsamma specialbeställningar, som tar mer tid i anspråk och som medför extra kostnader.

Ramavtalet skulle kunna kompletteras med att även innefatta e-böcker.

7.3.3 Avropsordning, indelning i anbudsområden och antal leverantörer

Två av leverantörerna är positivt inställda till rangordning. De övriga två förordar istället en annan fördelningsnyckel utifrån t.ex. leveranstid, kundservice och möjlighet att leverera efterfrågad litteratur.

Samtliga av de aktuella leverantörerna uppger att de haft möjlighet att lämna anbud inom samtliga av dagens tre anbudsområden. Två av leverantörerna valde dock att enbart lämna anbud i ett anbudsområde.

Två av leverantörerna ser fördelar med att minska antalet anbudsområden i kommande upphandling till i vart fall två – en för allmän litteratur och en för juridik. Tre av fyra leverantörer ser det som positivt att juridisk litteratur är ett eget anbudsområde. Den fjärde föreslår att juridisk litteratur istället ska ingå i svensk litteratur respektive i utländsk litteratur. En leverantör föreslår att specialbeställningar kan vara ett eget anbudsområde.

Två av leverantörerna tycker att det är positivt med tre leverantörer per anbudsområde. En leverantör föreslog upp till fyra leverantörer per anbudsområde. Den fjärde leverantören anser att antalet leverantörer som är lämpligt beror på bl.a. vilken avropsform det blir på det kommande ramavtalet.

7.3.4 Prissättning

En leverantör lyfte fram att det kan förtydligas i upphandlingsunderlaget att det med L-pris avses "Recommended list price". Flera av leverantörerna ifrågasätter kravet på att leverans ska ske fraktfritt (se nedan under avsnitt Leveransvillkor).

Samtliga ramavtalsleverantörer anser att den nuvarande prissättningen på ramavtalet inte täcker tillkommande kostnader. Leverantörerna lyfte på mötena upp nedanstående olika förslag:

- Rätt för leverantörer att debitera tillkommande extrakostnader såsom vissa förlags fasta expeditionsavgifter och frakt (som kan dokumenteras ex. vis genom förlagens försäljningsvillkor)
- Möjliggör ett pris som inkluderar styrkta fasta kostnader jämte visst procentuellt påslag för specialbeställningar respektive litteratur som köps in utan rabatter.
- Använd ett visst i förväg bestämt fast pålägg (t.ex. 1 000 SEK) för speciallitteratur.

7.3.5 Krav på visst antal titlar per anbudsområde

Tre av leverantörerna tycker att det nuvarande kravet på visst antal titlar per anbudsområde är bra. En av leverantörerna framställer önskemål om att kravet på visst antal titlar för anbudsområde C. Juridisk litteratur bör förtydligas till att innefatta även offentligt tryck. Vidare efterfrågas uppföljning på ställda krav på visst antal titlar per anbudsområde.

7.3.6 Krav på utrustade böcker

Tre av leverantörerna kan erbjuda utrustning av litteratur. En av leverantörerna anser att standardnivån för utrustning enbart ska vara plastning, streckkod och hyllsignum (ryggetikett). Stämpling av litteratur sker i dagsläget enligt särskilt överenskommelse.

7.3.7 Krav på kundtjänst område C. Juridisk litteratur

Flera leverantörer har synpunkter på det nuvarande kravet på att leverantören i kundtjänst, för område C. Juridisk litteratur, ska ha personal med juridisk utbildning, eller motsvarande och ska ha aktuella kunskaper om juridisk litteratur.

7.3.8 Beställning och leverans

Nedan sammanfattas en del av de synpunkter som inkommit från leverantörerna gällande leveranstid:

- 3 arbetsdagar från order för lagerlagd litteratur.
- Längre leveranstid för icke-lagerlagd litteratur (upp till 15 arbetsdagar från order för böcker från utlandet).
- 2 arbetsdagar extra för utrustad litteratur.

Flera av leverantörerna tog upp bl.a. följande önskemål vad gäller leveransvillkor:

- Leverans bör kunna samordnas till veckoleveranser med månadsfaktura.
- Det bör tas ut en miljöavgift om 100 kr för ordrar som understiger 300 kr.

En av leverantörerna ifrågasatte det nuvarande generella kravet på leverantören ska ha möjlighet att kunna lägga stående order (UD 5.1.13 "Stående order").

7.3.9 Kvalitets- och miljöledningssystem

En av leverantörerna är certifierad enligt ISO 9001 och ISO 14001. Denne ställer motsvarande krav på sina underleverantörer. De andra tre uppger att de har likvärdiga system.

7.3.10 Hållbarhet

Enligt leverantörernas bedömning är miljömedvetenheten inom branschen förhållandevis hög. Den svenska pappersindustrin ligger i framkant vad gäller miljön. Miljömärkningar för papper i böcker har dock successivt minskat. Det finns en del förlag i Baltikum som arbetar med hållbarhet. I övrigt kan det variera vilka miljökriterier som ställs vid tryckning av böcker.

Enligt leverantörerna är det förlagen som styr hur och på vilket sätt litteraturen trycks. Leverantörerna på ramavtalet är enbart återförsäljare av det sortiment som respektive förlag tillhandahåller. En leverantör lyfte fram att krav på litteratur avseende hållbarhet

ska ställas på förlagen. En av leverantörerna har ett eget förlag som säljer till återförsäljare på ramavtalet.

Allt större andel av litteraturen trycks enligt "Print-on-demand". Priset för en sådan bok är ungefär det samma som för vanligt tryck och tar ungefär lika lång tid. Tryckning av böcker sker bl.a. i Sverige, Baltikum, Polen, Bulgarien, Kina och USA. I mycket tryckt litteratur, från många stora förlag, står det "Tryckt i EU". Förlagen har förmedlare som handlar upp själva trycket och boken trycks där det är billigast inom EU. I sådana fall går det inte att närmare specificera var boken är tryckt.

Juridisk litteratur trycks i huvudsak inom Europa då det är fråga om mindre upplagor.

Den stora miljöpåverkan bedöms vara transporterna. Det är utifrån miljöperspektiv positivt med miljöavgift och samordning av leveranser. Distributörer arbetar i regel utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Det går att ställa miljökrav på plasten som böcker kan utrustas med.

7.3.11 Begreppet underleverantör

Med underleverantör avses enligt leverantörerna inte distributör/transportör eller förlag.

I begreppet innefattas företag som utför delar av den tjänst som ska tillhandahållas av leverantören, t.ex. ansvar för leverantörens webbshop eller logistik.

7.3.12 Behov av att ställa arbetsrättsliga villkor i en upphandling

Två av leverantörerna har kollektivavtal för sina respektive ev. underleverantörs anställda. De andra två leverantörerna (varav en har sin verksamhet utanför Sverige), saknar kollektivavtal för sina anställda (underleverantörer är ej aktuellt). De större förlagen har kollektivavtal – inte de mindre.

Om en ny aktör, som saknar arbetsrättsliga villkor för sina anställda, skulle etablera sig även i Sverige inför kommande upphandling, skulle det, enligt leverantörerna, kunna behöva ställas arbetsrättsliga villkor i kommande upphandling. Leverantörerna tror inte att det är aktuellt i nuläget.

7.3.13 Tillgänglighet

Frågor angående standarder och krav har diskuterats under leverantörmötena. Leverantörerna anser inte att kraven är direkt applicerbara för den aktuella branschen. Eventuell brist i tillgänglighet i webbshop löses från fall till fall genom t.ex. telefonsamtal till kundsupport.

7.3.14 GDPR och behandling av personuppgifter

Leverantörerna anser att de är personuppgiftsansvariga. Myndigheter kan ange en anonym kontaktadress om den så önskar. Personuppgifter samlas enbart in om kund själv lämnar det. Logg sparas över beställningar på hemsidan.

En av leverantörerna lyfte särskilt fram att de har en integritetspolicy som reglerar hur länge uppgifter ska sparas och när de ska gallras. Kunder har rätt att begära ut sina uppgifter och även rätt att få de borttagna – förutsatt att leveransen har genomförts och att fakturan betalats. En del uppgifter sparas för statistikredovisning till Kammarkollegiet.

7.3.15 Informationssäkerhet

Leverantörerna saknar certifiering för ledningssystem (ex. vis ISO 2700) och arbetar inte heller utifrån informationssäkerhetsledningssystem.

7.3.16 Samlingsfaktura och E-handel

Beställningar på ramavtalet sker i huvudsak genom Punch-Out respektive beställning i leverantörernas webbshop. För specialbeställningar är det fråga om mer manuell hantering.

Det är inte förenligt med E-handel att få en samlingsfaktura, vilket medför att detta enbart är möjligt om myndigheten beställer genom webbshop.

Det framgår inte klart om samtliga leverantörer uppfyller nya SFTI-rekommendationen för Punch-Out (Inloggning: PEPPOL Punch Out Login & Transmission med varukorgsmeddelande PEPPOL BIS Punch-out), dvs. att kunden kopplar upp sitt e-handelssystem till leverantörens webbplats².

7.3.17 Sammanfattning

Sammanfattningsvis framgick följande synpunkter från leverantörerna:

- Ha två-tre anbudsområden.
- Anta tre-fyra st. leverantörer per anbudsområde.
- Två av fyra leverantörer förordar annan fördelningsnyckel istället för rangordning.
- Det är möjligt att kravställa på ISO 9001 eller likvärdigt, respektive på ISO 14001 eller likvärdigt.
- Se över prissättning för specialleverans och differentiera krav på leveranstid.
- Med underleverantör avses inte transportörer eller förlag.
- Beställningar sker i huvudsak genom webbshop och Punch-Out - gäller dock inte för specialbeställningar.
- Leverantörer har ett personuppgiftsansvar.

² Se bl.a. <http://sfti.se/standarder/peppolbisochsvehandel/peppolpunchout10.4405.html>

- Det kan komma att behöva ställas krav på kollektivavtalsliknande villkor om nya aktörer etablerar sin verksamhet även i Sverige.

7.4 Möte med branschorganisation

7.4.1 Om branschorganisationen

Projektgruppen genomförde ett möte med en representant för Svenska Förläggareföreningen (nedan Föreningen). Den har funnits i 175 år, har ungefär 65 medlemmar och representerar ca 70 procent av den totala marknaden. Medlemmarna ger ut allmän-, fack-, barn- och skönlitteratur. Viktiga frågor för föreningen är bl.a. upphovsrätt och yttrandefrihet.

7.4.2 Mötets viktigaste frågor

Det är ett formatskifte som pågår i branschen - mot allt mer ökad digitalisering samtidigt som priserna pressas på den fysiska litteraturen och marginalerna är små. Sammantaget medför detta att förlagen behöver effektivisera sin verksamhet

Det är fri prissättning på litteratur i Sverige, till skillnad från i Norge och Tyskland. Sedan halvårsskiftet är det samma mervärdesskatt på fysisk och digital litteratur.

Det finns inget generellt rabattsystem på F-pris, utan eventuella rabatter på F-pris är framförhandlade mellan respektive återförsäljare och förlag. Större förlag kan ha större möjligheter att ge rabatter.

Föreningen saknar kännedom beträffande huruvida deras medlemmar har kvalitetslednings-, miljöledningssystem eller likvärdigt. Föreningen upplever att det finns en miljömedvetenhet inom branschen, samt tror att särskilt de större förlagen arbetar för att varor tillverkas under förhållanden som är förenliga med ILO-konventioner m.m. Böcker trycks uppskattningsvis mest i Baltikum och Sverige, samt Kina.

Föreningen uppskattar att de större förlagen tillämpar kollektivavtal. Det är dock fråga om en bransch med många frilansarbetande författare och översättare.

Eventuellt kan ljudboksproducenter och pocketutgivare respektive de som bidrar till innehållet i boken ses som underleverantörer till förlagen.

8 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd

8.1 Producentansvar

Producentansvaret innebär att producenter ansvarar för att samla in och ta hand om uttjänta produkter inom vissa producentansvarsområden. Producenterna motiveras därmed att ta fram mer resurssnåla och lättåtervinnerliga produkter som inte innehåller miljöfarliga ämnen.

- Den 1 januari 2019 trädde en ny förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar i kraft.
- Den 1 januari 2019 trädde en förordning (2018:1463) om producentansvar för returpapper i kraft.

Naturvårdsverket tillhandahåller vägledning om producentansvaret. För mer information se www.naturvardsverket.se.

Det finns även möjlighet för svenska företag att ansluta sig till Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI).

8.2 Antidiskrimineringslagstiftning

Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Enligt förordning (2006:260) om antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt ska myndigheter som upphandlar kontrakt som omfattar tjänster eller byggtreprenad och som omfattas av förordningen, vilket Kammarkollegiet gör, ställa upp villkor som har till ändamål att motverka diskriminering hos leverantören.

9 Hållbarhet

9.1 Inledning

Med hållbar offentlig upphandling menas att offentlig sektor tillgodoser sitt behov av varor och tjänster på ett sätt som säkerställer den goda affären sett till hela livscykeln. Hänsyn ska inte bara tas till de fördelar som uppstår för organisationen utan även till samhället i sin helhet, samtidigt som anskaffningen görs på ett sätt som minimerar skador på miljön.

Kammarkollegiets målsättning är att inom ramen för verksamhetens uppdrag, offentlig sektors behov och lagstiftningens möjligheter, på ett ansvarfullt sätt ska beakta miljö och sociala hänsyn vid upphandling och förvaltning av de statliga ramavtalen. De statliga ramavtalen ska bidra till att offentlig sektor kan möta de mål som satts i den nationella upphandlingsstrategin, Agenda 2030 och de nationella miljömålen.

Förutsättningarna för hållbarhetskrav varierar dock mellan de olika ramavtalsområdena och branscherna. I förstudiearbetet utreds därför vilket behov av hänsyn till de olika hållbarhetsdimensionerna som behöver tas för att möta olika strategiska mål men även de risker som finns inom det specifika ramavtalsområdet.

Av 4 kap. 3 § LOU framgår att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn, social och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. Hållbarhetshänsyn kan tas i alla delar av en upphandling, dvs. som kvalificeringskrav (t.ex. krav på miljöledningssystem), som tekniska krav (t.ex. krav på viss märkning eller certifiering), eller som kontraktsvillkor (t.ex. arbetsrättsliga villkor).

Av 17 kap. 4 § LOU framgår vilka skyldigheter en upphandlande myndighet har att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner. Detta gäller i de fall svensk arbetsrätt inte är tillämplig.

Nedan redovisas vilka analyser gällande hållbarhetshänsyn (miljö och sociala krav) som genomförts för det aktuella ramavtalsområdet.

9.1.1 Tryckeribranschen

Enligt Swedwatch³ trycks litteratur ofta utanför Sveriges gränser t.ex. i Europa (nordiska länderna, Polen, Baltikum, Storbritannien och Tyskland), Kina och USA. Importen av tryckt material från Kina till EU har fyrdubblats på tio år.

³ Swedwatch rapport "Riskanalyser av utvalda produkt- och tjänstekategorier under Kammarkollegiets ramavtal 2015-12-16", uppdaterad 2019-11-28.

Tryckning av litteratur i Kina är förenat med bl.a. följande sociala risker: långa arbetsdagar, låga löner, oklarhet gällande socialförsäkringar. Trycktjänster som utförs i Baltikum eller Polen är också förenat med vissa sociala risker, trots att samtliga länder har ratificerat ILO:s kärnkonventioner. I Polen sker regelbundet överträdelser vad gäller arbetsrätt och strejkrätten är begränsad. I Lettland och Estland har fackföreningarna låg anslutning och deras ställning är svag. I Lettland utgör vidare arbetsmiljöproblem en stor risk pga. ovanligt hög andel dödsfall på arbetsplatser.

Pappersproduktion är förenat med både miljömässiga och sociala risker. Stor del av pappret tillverkas i Sverige. Riskerna finns framförallt vid import till pappersbruk i Sverige och Europa samt för papper som finns i litteratur och vid tryckning i Kina. Illegal skogsavverkning är ett stort problem. Dålig arbetsmiljö och kränkningar av arbetsrätt kan också förekomma inom skogs- och pappersmassaindustrin. Vidare är pappersproduktion energi-, vatten- och kemikaliekrävande. Klorblekning är inte längre tillåten i Sverige, men det kan förekomma i pappersproduktion i andra länder.

Samtliga leverantörer på ramavtalet är certifierade enligt miljöledningssystem ISO 14001 eller har eget system. Det är en mogen bransch som arbetar med miljöfrågor – särskilt vid tryckning av litteratur i Sverige och Baltikum samt vid distribution av varor. Emballage/fyllnadsmaterial omfattas av producentansvaret för förpackningar.

9.2 Miljökrav

9.2.1 Miljömål

Det nationella miljömålet *Begränsad klimatpåverkan* har bedömts vara särskilt relevant för ramavtalsområdet Litteratur och kravställning i ramavtalet kan bidra till delmålen *Hållbar energi för alla* samt *Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster* i Agenda 2030.

9.3 Sociala krav

Med sociala krav avses villkor om lön, semester och arbetstid vilka de arbetstagare som utför uppdraget minst ska tillförsäkras. Beslut om och i så fall vilka sociala krav ska ställas i en upphandling ska förgås av en så kallad behövlighetsbedömning. I denna görs analys av risken för oskäliga arbetsvillkor i den aktuella upphandlingen, samt i förlängningen risken för att konkurrensen snedvrids. Villkoren ska ha en anknytning till det som upphandlas, och vara proportionerliga. Kraven gäller även underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet.

Kammarkollegiet anser inte att det finns risk för att det förekommer oskäliga arbetsvillkor i branschen eller att det föreligger andra omständigheter som medför att det är behovligt att ställa arbetsrättsliga villkor i Sverige. Det kan tilläggas att alla krav måste ha koppling till kontraktsföremålet, dvs. det ska finnas en anknytning mellan villkoren och det som anskaffas. Eftersom upphandlingen avser varor, försvagas kopplingen mellan den enskilda

arbetstagarens villkor, och upphandlingsföremålet. Föremålet är varor, arbetstagarna (i Sverige) hanterar försäljning även åt andra kunder, dvs. växlar mellan att utföra arbete som avser ramavtalet, och övrig verksamhet.

Vad gäller transporttjänster som anlitas i ramavtalet, är Kammarkollegiets bedömning att de är att anse som mindre delar av kontraktet samt att vi inte köper tillräckligt stor del av transporterna. Enligt leverantörerna utgör inte transportör någon underleverantör till ramavtalet.

Enligt Swedwatch bedömning⁴ finns det en medelstor risk för brott mot mänskliga rättigheter, arbetsrätt och korruption för avtalsområdet tidningar och böcker. Det är således behövligt att ställa krav på villkor i enlighet med ILO:s kärnkonventioner.

17 kap. 4 § LOU reglerar skyldigheten för upphandlande myndighet att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner, om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig. Även i dessa fall ska en behövlighetsbedömning göras. Vad gäller dessa villkor krävs inte alltför starka indikationer på att det föreligger ett behov. Eftersom det är sannolikt att varor produceras så att svensk rätt inte är tillämplig, och det finns risk för att arbetsrättigheter inte respekteras, beslutar Kammarkollegiet att som särskilda kontraktsvillkor ange villkor i enlighet med ILO:s kärnkonventioner.

⁴Swedwatch rapport ”Riskanalyser av utvalda produkt- och tjänstekategorier under Kammarkollegiets ramavtal 2015-12-16”, uppdaterad 2019-11-28.

10 Säkerhet och SUA

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvaret för säkerhetsskyddet ligger hos den som är verksamhetsansvarig. När det i utförandet av en tjänst förekommer uppgifter som med hänsyn till Sveriges säkerhet omfattas av sekretess (hemliga uppgifter) har staten, kommunerna och landstingen ansvaret för att det finns ett fullgott säkerhetsskydd hos leverantören.

För att tillgodose kravet på säkerhetsskydd när sådan verksamhet utförs på uppdrag av en myndighet, ska den uppdragsgivande myndigheten träffa ett skriftligt avtal – säkerhetsskyddsavtal – med ramavtalsleverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det enskilda fallet. Vid de ramavtal där behov av säkerhetsavtal föreligger bör en sådan möjlighet anges i ramavtalet.

I förstudien har det inte framkommit att det föreligger något intresse hos myndigheterna att ställa säkerhetskrav på leverantörerna. Trots detta kan det vara lämpligt att ha med möjligheten med säkerhetsskyddade avtal i de allmänna villkoren för de myndigheter som anser sig ha ett sådant behov.

11 Dataskyddsförordningen

Inom ramen för förstudiens rekommendation kommer ramavtalsleverantörerna behandla personuppgifter i de flesta fall såsom personuppgiftsansvariga. Detta innebär att personuppgiftsbiträdesavtal i normalfallet inte behöver tecknas med leverantörerna vid avrop från kommande ramavtal enligt föreslagen indelning.

12 E-handel

Med elektronisk handel (e-handel) menas ett sätt att skapa en effektiv inköpsprocess med IT som stöd. Elektronisk affärskommunikation ersätter den pappersbaserade kommunikationen. Avtal, leverantörer, priser m.m. blir lättillgängliga för de som ska beställa varor och tjänster, därför att avrop/beställningar och fakturahanteringen kan ske elektroniskt. E-handel enligt denna definition förutsätter att köparen hanterar sin elektroniska affärskommunikation via sitt e-handelssystem. Att en enskild handläggare inom köparens organisation gör inköp i en leverantörs webbshop via ett individuellt inloggningskonto betraktas inte som e-handel.

Målsättningen är att de leverantörer som tecknar statliga ramavtal med Kammarkollegiet ska medverka till att avropande myndigheter kan tillämpa e-handel och därmed leva upp till strategi, förordning och lagstiftning.

Kammarkollegiet ställer krav på e-handel i alla upphandlingar. Förutsättningarna för att tillämpa e-handel varierar dock mycket mellan olika ramavtalsområden och branscher. I förstudiearbetet utreds därför förutsättningarna för e-handel för det aktuella ramavtalsområdet. Kammarkollegiet följer SFTI:s rekommendationer om hur man kravställer på e-handel vid upphandling av varor och tjänster.

Sedan den 2019-04-01 är det krav enligt lag på att alla inköp i offentlig sektor ska faktureras med e-faktura. Kammarkollegiet ställer alltid krav på e-faktura.

Inom det här ramavtalsområdet efterfrågas Punch-Out, respektive köp i webbshop. Det senare används av mindre myndigheter, när myndighetsbibliotek (som hanterar extern utlåning t.ex. på universitet eller högskola) vill ha överföring av katalogposter till Libris, respektive där samlingsfaktura önskas.

13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling

Ramavtalet har huvudsakligen fungerat väl. Det har utifrån vad som har framkommit i förstudien identifierats några utvecklingsområden och förändringsbehov i kommande upphandling, se nedan.

Projektgruppen föreslår att nedanstående utreds ytterligare.

- Hur specialbeställningar bör hanteras för att tillgodose myndigheternas behov.
- Se över krav på leveranstid - särskilt vad gäller icke-lagerlagda varor och specialleveranser.
- Ta fram lämpliga miljökrav på plast (utrustning av böcker).
- Om det finns behov av att ta fram upphandlingsdokument på engelska.

14 Slutsatser

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal som effektiviserar upphandlingar av varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller till stora värden.

Efter genomförd myndighetsenkät och i möten med myndigheter har det framkommit att det finns behov av ett statligt ramavtal för litteratur. Inte heller marknadsundersökningen har visat på att det skulle finnas skäl till att inte göra en ramavtalsupphandling på området.

Eftersom ramavtalen används i stor omfattning, avrop sker frekvent samt att den totala beräknade omsättningen om ca 92 MSEK per år får anses vara tillräckligt hög för att motivera en upphandling, är samtliga kriterier för att genomföra en upphandling uppfyllda. Vid en sammantagen bedömning av det som angivits ovan rekommenderar projektgruppen att Statens inköpscentral bör besluta att en ny ramavtalsupphandling genomförs.

15 Källförteckning

15.1 Möten med myndigheter

Referensgruppsmöte 2019-11-22 med:

- Kriminalvården.
- Kungliga biblioteket.
- Linköpings universitet.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Mälardalens högskola.
- Riksantikvarieämbetet/Vitterhetsakademin.
- Skatteverket.
- Stockholms universitet
- Uppsala universitet.

15.2 Möten med leverantörer och branschorganisation

- Adlibris Aktiebolag, 2019-11-29.
- Bokus AB, 2019-11-26.
- F. Delbanco GmbH & Co. KG, 2020-01-15.
- Jure AB, 2019-12-03.
- Svenska Förläggareföreningen, 2019-11-21.

15.3 Enkätutskick till myndigheter

Myndighetsenkät, Litteratur 2019 – tryckta böcker (ej e-böcker). Enkäten skickades ut till 243 myndigheter och besvarades av 156 respondenter vilket motsvarar en svarsfrekvens om 64 procent. Enkäten publicerades den 2019-10-21 och sista svarsdag var den 2019-11-08.

15.4 Referenslitteratur och andra källor

15.4.1 Författningar och styrande dokument

- Agenda 2030.
- Dataskyddsförordningen (GDPR).
- ILO:s kärnkonventioner (nr 29 Förbud mot tvångs- och straffarbete, nr 87 Föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, nr 98 Rätten att organisera sig och förhandla kollektivt, nr 100 Lika lön för lika arbete, oavsett kön, nr 105

Avskaffande av tvångsarbete, nr 111 Diskriminering vid anställning och yrkesutövning, nr 138 Minimiålder för arbete, nr 182 Mot de värsta formerna av barnarbete).

- Sveriges 16 miljö kvalitetsmål, <http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/>.
- Diskrimineringslagen (2008:567).
- Förordning (2006:260) om antidiskrimineringsvillkor.
- Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar i kraft.
- Förordning (2018:1463) om producentansvar för returpapper i kraft.
- Säkerhetsskyddslagen (2018:585).

15.4.2 Överprövningar

- Kamrarrätten i Göteborg 2011-03-14 mål nr 5481 – 5486-10).
- Kamrarrätten i Jönköping 2015-03-09, mål nr 2701-14.
- Kamrarrätten i Göteborg 2008-11-26, mål nr. 5392-5365-08 och 8-4121-08.

15.4.3 Rapporter och övrigt informationsmaterial

- Swedwatch rapport *Risikanalyser av utvalda produkt- och tjänstekategorier under Kammarkollegiets ramavtal 2015-12-16*", uppdaterad 2019-11-28.

15.4.4 Övrigt

- Inkommen avstegsanmälan.
- Ramavtalsleverantörernas inlämnade statistik.
- Nuvarande ramavtal för tryckt Litteratur.
- Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för pappersprodukter, utskriftsdatum 2019-11-25.